

Évközi 16. vasárnap

Ter 18,1-10a

A hitetlen nevetés

Az Úr megjelent neki Mamre terebintjénél, amikor a meleg napszakban sátra bejáratánál ült. Fölemelte szemét és íme, három férfi állt előtte. Mihelyt meglátta őket, sátra bejáratától eléjük sietett, földig meghajolt és így szólt: „Uram, ha kegyelmet találtam színed előtt, ne kerüld el szolgálodat. Hoznak vizet, mossátok meg lábatokat és telepedjete le a fa alatt. Közben én hozok egy falat kenyeret, hogy felüdítsétek magatokat, aztán tovább mehettek. Hiszen ezért ejtettétek útba szolgátokat.” Azok így válaszoltak: „Tedd, amit mondtál.” Ábrahám besietett sátrába Sárához, és így szólt: „Végy gyorsan három adag lisztet, keleszd meg, és süss lepényt.” Azután kiment Ábrahám az állatokhoz, kiválasztott egy fiatal és erős borjút, s odaadta a szolgának, hogy sietve készítse el. Majd tejet és vaját hozott és meghozta az elkészített borjút is, és eléjük tette. Míg ettek, ott állt előttük a fa alatt. Azok megkérdezték: „Hol van a feleséged, Sára?” Ezt válaszolta: „Itt a sátorban.” Az folytatta: „A jövő évben ez idő tájt visszajövök, akkorra Sárának már fia lesz.” Sára a sátor bejárata mögött hallgatózott.

Ábrahám életének bemutatása a Ter 12-től kezdődik. A zsidók ősatya életének társadalmi hátterét feltehetően a Kr. e. 2000–1700 közötti időben a Szír- és az Arab-sivatagban vándorló törzsi vezérek között kell keresnünk. Háránból Kánaánba költözött. Minden valószínűség szerint valláspolitikai okok miatt hagyta el családját, házát és rokonait. Személye a szemita népek családfájában kulcsszerepet játszik. Az egyik oldalon Hágár nevű feleségének gyermekén, Izmaelen keresztül az arab törzsek tartják ősatyjuknak, másik oldalról Sára felesége Izsák nevű gyermekén keresztül a választott nép fiai tekintik ősüknek és vallásuk megalapozójának is őt. Ábrahám személyének tisztelete összeköti a zsidóságot, a kereszténységet és a muszlim vallást is. Ábrahám különös vallási tapasztalata példaértékű mindhárom vallás esetében és egyben alkalmas a vallásosság megújítására is. A pátriárka kalandos élete azonban számos veszélynek volt kitéve, de ezek között a legnagyobb veszély az volt, hogy igazi örökös nélkül hal meg. Ábrahám családjára folytatására isteni segítséget kap a három vándortól – akikről a jelen elbeszélés szól –, és akikről időközben kiderül, hogy valójában álruhás angyalok.

Az első érdekessége ennek a történetnek az idegenek iránti szívélyes vendégfogadás. Kelet vándorai számtalanszor voltak kiszolgáltatva a természet szeszélyének és így életveszélybe kerültek. A baráti segítség, az étellel, itallal való ellátás, a helyi ismerettel kapcsolatos információk életfontosságúak voltak. Ezért a vándorok útja nagyban attól függött, hogy milyen viszonyba kerülnek annak a területnek a lakóival, amelyen átutaztak. A történet Ábrahám és Lót életének kettős elbeszélésében található. Ebben a történetben a hagyomány szerint Ábrahám három vándort fogad, és a társaság harmadik tagja maga az Isten, míg Lót csak kettőt fogad a későbbiekben. Az elbeszélés igen hasonlít a Bír 19,15–21-hez, amelyben egy efraimita levita keres szállást Gibeában.

A történet legfontosabb mondata a vendégek jövendőlése, miszerint Sárának egy év múlva fia fog születni. A pátriárkák éveinek számolása alapján ekkor Ábrahám 100 éves volt, és a hallgatózó Sára ezt a jövendőlést képtelen volt elhinni, és kinevette azt. A zsidó hagyomány ettől kezdve a nevetést a hitelenség szinonimájának tartja.

Ennek a ténynek óriási kultúrtörténeti hatása lett. A későbbiekben a vallásos ember emiatt mindig komor és soha sem nevet. Kumránban, aki nevetett, azt büntetésből kizárták a közös fürdőből. A keresztény szentek pedig mind komorak egészen Néri Szent Fülöpig és Assiszi Szent Ferencig. Életszentség és nevetés nem fér meg egymás mellett. De annak ellenére, hogy Sára nevetett, vagyis hitetlenkedett az ígéletben, az beteljesedett. Ez azt jelenti, hogy az isteni jelek akkor is beteljesednek, ha a címzett nem érti meg.

A szent dolgokkal sokan tréfálkoznak, mert nem értik a lényegét. Isten gondoskodása sok esetben nem talál megértésre, csak a csapások idején emlegetik az Istent vádlóként, amikor a segítségét megkapták, azt természetesen tartják. Ezért a kérő és a vádló ima gyakoribb, mint a hálaadó. Igaz, Sára végül is megértette, hogy az Isten segített rajta, szomorúsága pedig boldog, Istent dicsőítő nevetéssé változott.